

The making of... de Handreiking Participatie | Gemeente Ouder-Amstel

Inhoudsopgave | The making of... de Handreiking Participatie

In deze "The making of..." - die als bijlage bij de Handreiking Participatie hoort - beschrijven we hoe de Handreiking Participatie tot stand is gekomen.

We bespreken voorgaand participatiebeleid, ervaringen van ambtenaren en inwoners, lessen uit eerdere participatietrajecten en de visie van de raad.

Als laatst komen we op basis van deze inzichten tot conclusies, aanbevelingen en vervolgstappen.

Inleiding	3
Participatie in de Omgevingswet	3
Voorgaand participatiebeleid	3
Ervaringen vanuit gemeentelijke organisatie	4
Perspectieven van inwoners	6
In gesprek met inwoners	8
Evaluatie co-productie centrumplan Spijkers met Koppen	8
Afstemming met gemeenteraad	9
Conclusies voor de Handreiking Participatie	9
Aanbevelingen en vervolg	10

Inleiding

In de gemeente Ouder-Amstel vinden we het belangrijk dat inwoners, ondernemers en organisaties goed kunnen meedenken over plannen en ontwikkelingen. Ook vanuit de nieuwe Omgevingswet is vroegtijdige participatie bij (ruimtelijke) plannen een uitgangspunt.

Om vorm te geven aan participatie heeft de gemeente de Handreiking Participatie opgesteld met vijf stappen om een participatieproces in te richten. Deze vijf stappen zijn niet uit de lucht gegrepen; we maken een Handreiking Participatie immers niet vanachter ons bureau! Ze zijn gebaseerd op het voorgaande participatiebeleid, gesprekken met inwoners en ambtenaren over hun ervaringen, lessen uit voorgaande participatietrajecten en de visie van de gemeenteraad. In deze 'The making of...' - die als bijlage bij de Handreiking Participatie hoort - beschrijven we deze inzichten en hoe op basis daarvan de Handreiking Participatie tot stand is gekomen. Dit doen we om het proces inzichtelijk en transparant te houden.

Participatie in de Omgevingswet

Participatie is een belangrijk thema in de nieuwe Omgevingswet. Hierin wordt participatie gedefinieerd als *"het in een vroegtijdig stadium betrekken van belanghebbenden bij het proces van de besluitvorming over een project of activiteit."* Onder belanghebbenden worden inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en medeoverheden verstaan. De Omgevingswet stimuleert dus vroegtijdige participatie bij ruimtelijk beleid, plannen en ontwikkelingen. Door met elkaar in gesprek te gaan komen verschillende perspectieven, kennis en creativiteit op tafel te liggen. Zo zorgt participatie voor meer draagvlak, betere besluiten en tijds winst.

De Omgevingswet schrijft niet voor hoe participatie precies geregeld moet worden. Gemeenten en/of initiatiefnemers kunnen zelf bepalen hoe deelname van belanghebbenden wordt vormgegeven. Bij de omgevingsvisie, het omgevingsplan en het omgevingsprogramma is er wel een motiveringsplicht voor participatie. Hierbij moet een initiatiefnemer motiveren hoe de omgeving is betrokken. Bij initiatieven die niet passen binnen het omgevingsplan kunnen gemeenten bepalen of participatie verplicht is. De gemeente Ouder-Amstel wil voor dit type activiteiten participatie verplicht stellen. Vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet moet de gemeente de inspraak- en participatieverordening hierop aanpassen. Daarbij moet de gemeente een lijst met activiteiten opstellen waarvoor deze verplichte participatie geldt. Bijvoorbeeld bij woningbouwprojecten groter dan 10 woningen. Het aanpassen van de Inspraak- en participatieverordening en het vaststellen van de lijst met verplichte participatie-activiteiten is een vervolgstap na het vaststellen van de Handreiking Participatie.

Voorgaand participatiebeleid

Participatie is geen nieuw onderwerp in Ouder-Amstel. Er zijn twee oudere beleidsstukken die over participatie gaan. Dit zijn 'Burgerparticipatie op Maat' (2008) en 'Samen Maken we Ouder-Amstel' (2015).

Evaluatie van 'Burgerparticipatie op Maat' (2008)

De nota Burgerparticipatie op Maat stelt als doel van participatie *"[...]in een zo vroeg mogelijk stadium burgers, maatschappelijke organisaties, bedrijven en andere overheden bij beleidsvorming betrekken."* Dit sluit aan bij de geest van de Omgevingswet. De Omgevingswet gaat wel verder dan alleen beleidsvorming. Het draait dan ook om participatie bij activiteiten en projecten in de (fysieke) leefomgeving.

De nota Burgerparticipatie op Maat stelt 2 principes centraal over het participatieproces:

1. Helderheid bieden over de rol van de gemeente, de kaders en de mogelijkheden.
2. Vooraf een duidelijke rol en sfeer van invloed bepalen.

De nota Burgerparticipatie op Maat gebruikt de participatieladder om te bepalen hoe participatie wordt georganiseerd. De participatieladder kent vijf participatieniveaus, van informeren, raadplegen, consulteren, co-producen tot meebeslissen. Veelgehoorde kritiek op de participatieladder is dat deze geschreven is vanuit de rol van de overheid die mensen betreft. De ladder en de nota gaan minder over initiatieven vanuit de samenleving. De gemeente is hoofdgebruiker van de participatieladder en mensen die willen deelnemen ontvangen een beslissing over het gekozen participatieniveau. Daarnaast geeft de ladder

geen goed antwoord op participatie in verschillende fases van een project of op verschillende rollen die belanghebbenden in één proces kunnen en willen innemen.

Met de Omgevingswet wordt er meer ruimte gemaakt voor initiatieven van derden. Zij worden dan soms ook verantwoordelijk voor het participatieproces. Voor hen is dit een nieuw onderwerp. Het helpt initiatiefnemers dan ook als het beleid op participatie breder kijkt dan de taken van de gemeente. De nieuwe Handreiking Participatie is daarom geschreven voor verschillende typen initiatiefnemers in een participatieproces. De handreiking maakt geen gebruik meer van de participatieladder; er wordt uitgegaan van drie participatievormen (informerend; meedenken & meedoen; en coproduceren & co-creëren) die wat minder strak zijn in hun afbakening en in een participatieproces ook door elkaar heen gebruikt kunnen worden. Deze participatievormen doen ook meer recht aan hoe participatie in de praktijk plaats vindt.

Evaluatie van 'Samen maken we Ouder-Amstel' (2015)

De visie 'Samen Maken we Ouder-Amstel' is opgesteld na gesprekken tussen de gemeente, inwoners en organisaties. De visie gaat in op de veranderende rol van inwoner en overheid. Hierbij wordt er meer initiatief neergelegd bij inwoners en wordt de rol van de gemeente geschetst als die van regisseur en facilitator, verantwoordelijk voor het grotere geheel. Daar waar de gemeente initiatiefnemer is wordt de participatieladder ingezet als instrument voor het organiseren van participatie. Daarmee biedt de visie geen nieuwe instrumenten of een ander procesvoorstel om een participatieproces vorm te geven.

De visie introduceert 7 uitgangspunten die gehanteerd dienen te worden bij samenwerking:

- Ruimte voor initiatief van inwoners, binnen de wet- en regelgeving waar de gemeente over gaat.
- Iedere inwoner kan betrokken zijn.
- Transparante, tijdige en (pro-)actieve communicatie zodat de verwachtingen over en weer duidelijk zijn.
- Gericht op verbinding.
- Diversiteit in samenwerking
- Flexibele opstelling
- Focus op nieuwe ideeën en nieuwe wegen

De uitgangspunten sluiten aan bij de geest van de Omgevingswet en creëren ruimte voor participatie. Ze zijn daarom meegenomen als basis bij de ontwikkeling van de nieuwe Handreiking Participatie.

Ervaringen vanuit gemeentelijke organisatie

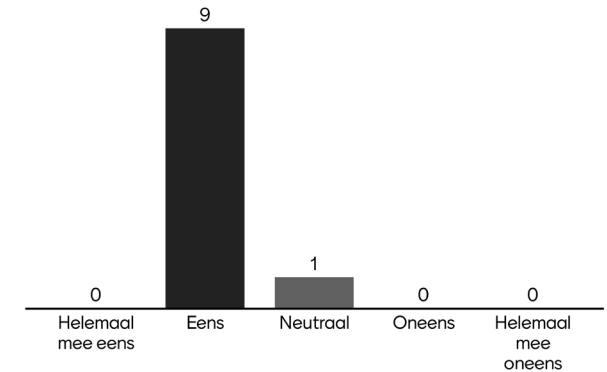
Vanuit deze twee beleidsstukken is er onderzocht wat de ervaringen van medewerkers zijn met het eerdere participatiebeleid en hoe zij te werk gaan bij participatie. Met projectleiders, verschillende beleidsmedewerkers (onder andere vanuit het sociale en het ruimtelijke domein, duurzaamheid, economie), een projectleider openbare ruimte en een communicatie-adviseur zijn 12 diepte-interviews gehouden, is een gezamenlijke werksessie georganiseerd en zijn er 6 evaluatiegesprekken gehouden. Er is gekeken naar 4 punten:

- De aanpak van participatie
- De rolverdeling in participatieprocessen
- De doelgroepen en instrumenten
- De uitkomsten en de beoordeling van een proces

Aanpak van participatie

Het belang van participatie wordt door iedere medewerker ondersteund. Participatie kan een project

Ik heb behoefte aan meer handvatten om participatie goed vorm te geven - zeker voor complexe projecten

verder helpen en tot betere uitkomsten leiden. Bij de aanpak van participatie bestaan er verschillende vormen. Dit is afhankelijk van de situatie. Deze verschillen ontstaan omdat participatie maatwerk is, maar ook omdat het participatiebeleid niet genoeg concrete handvatten biedt om een goed proces neer te zetten. Participatie wordt daarmee afhankelijk van de betreffende medewerker en hun inschatting over de capaciteit. Een participatieplan schrijven aan het begin van een proces zou volgens veel medewerkers helpen als middel om het proces verder vorm te geven en inzicht te geven in bepaalde afwegingen.

"We mogen meer ambitie hebben met betrekking tot participatie. Dat hoeft niet meer capaciteit te betekenen: we kunnen een goed doordacht participatieplan maken bij de start van een project. Dat wordt soms wel eens overgeslagen."

Ambtenaren gaven aan dat er behoefte is aan meer handvatten en een gestructureerde aanpak om participatie goed vorm te geven. Omdat participatie vormvrij en deels maatwerk is, bestaat er niet één participatieproces. De kaders van een project zijn leidend in hoe een participatieproces eruit komt te zien. Deze kaders worden beschreven in het participatieplan, en daarom legt de Handreiking Participatie uit hoe je tot een participatieplan komt. Dit plan biedt ook structuur en geeft inzicht in de gemaakte keuzes. Het is dus een overkoepelend handvat bij het opzetten van participatie.

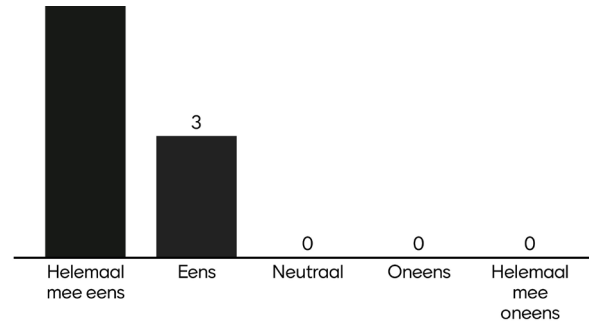
Naast structuur is capaciteit een belangrijk aandachtspunt. Door de grootte van de gemeente Ouder-Amstel worden er soms capaciteitsproblemen ervaren. De middelen voor participatie zijn niet altijd passend bij het ambitieniveau. Hier moet duidelijk over gecommuniceerd worden naar belanghebbenden, zodat verwachtingen op één lijn liggen.

Rolverdeling in een participatieproces

De rolverdeling tussen deelnemers onderling, de initiatiefnemer en de gemeente wordt regelmatig als onduidelijk ervaren. Het is voor initiatiefnemer niet altijd even duidelijk wat er van hen verwacht wordt in een participatietraject. Ook worden er afspraken gemaakt over een eventuele rolverdeling, maar deze verwateren soms gedurende het proces.

Duidelijke afspraken onderling over rollen, wie wat doet en hoe er samengewerkt wordt, moeten dus opgenomen worden in het nieuwe participatiebeleid. Omdat dit maatwerk is per project – de complexiteit, het aantal deelnemers en doelgroepen kan sterk verschillen – kan hier niet één afspraak over gemaakt worden. Wel kan hierover worden nagedacht bij het opstellen van een

Bij de start van een project moeten we duidelijke afspraken maken over de rolverdeling

participatieplan voor een initiatief. De samenwerking en rolverdeling worden in het procesvoorstel binnen de Handreiking Participatie meegenomen.

“Een initiatiefnemer begint niet met het zoeken naar participatiebeleid. Deze persoon denkt gewoon: ik heb een initiatief, hoe kan ik dat verwezenlijken? Dat maakt het bij de start onduidelijk. Het is niet goed vindbaar en we wijzen iemand niet actief op de mogelijkheden of verwachtingen. We kunnen er meer aan doen om dit helder te krijgen.”

Doelgroepen en instrumenten

In de gemeente zijn er inwoners die regelmatig participeren en goed op de hoogte zijn van ontwikkelingen. Maar er zijn ook (groepen) mensen die niet zo snel van zich laten horen. Dat maakt participatie niet altijd representatief. Zo zijn jongeren moeilijk te betrekken bij participatieprocessen van de gemeente. Het is voor de gemeente belangrijk om in te zetten op

een representatieve weergave van de samenleving binnen participatieprocessen. Maar participatie moet daarbij geen verplichting worden voor mensen.

“Ik denk dat je moet proberen een goede vertegenwoordiging vanuit verschillende doelgroepen te krijgen. Bijvoorbeeld een jongerenraad zou goed zijn. Nu spreken we vooral oudere mensen. Dat geeft toch een vertekend beeld.”

De inzet van verschillende participatiemiddelen werkt goed voor het betrekken van verschillende doelgroepen. Deze verschillende communicatiemiddelen en participatievormen zorgen voor een grotere diversiteit in deelnemers. De nieuwe Handreiking Participatie geeft het mengen van verschillende middelen dan ook expliciet mee om hier invulling aan te geven.

Uitkomsten en beoordeling van een proces

De uitkomsten van een participatieproces zijn altijd anders: geen traject is hetzelfde. De uitkomsten zijn soms onverwacht voor een initiatiefnemer. Maar, zo geven medewerkers aan: elke uitkomst van een participatietraject is een goede uitkomst. Daar moet iets mee gebeuren.

“Het hoort bij een participatieproces dat de uitkomst soms anders is dan je verwacht. Voor mij is elke uitkomst van participatie een goede uitkomst.”

Hier hebben de deelnemers van een participatietraject ook verwachtingen over. Dat wat mensen aanbrengen is voor hen belangrijk en willen ze graag terugzien. In het participatiebeleid moet komen te staan hoe er wordt omgegaan met de uitkomsten van participatie en wie er uiteindelijk een afweging en keuzes maakt. De afweging en keuzes komen ook terug bij de vorm van participatie. Bij co-producen bijvoorbeeld is iedereen verantwoordelijk om samen tot een goede afweging van belangen te komen. De spelregels hierover moeten goed vastgelegd worden. Of een participatieproces en de belangenafweging goed verlopen zijn wordt meegenomen in de aanvraag van een omgevingsvergunning. De gemeente is hier eindbeslissers.

Er is ook behoefte aan meer duidelijkheid over de rol van de raad bij de beoordeling van participatie. Ook is er de wens om met de raad bij de start van een project in gesprek te gaan over de beslissingen die zij aan het eind moet nemen.

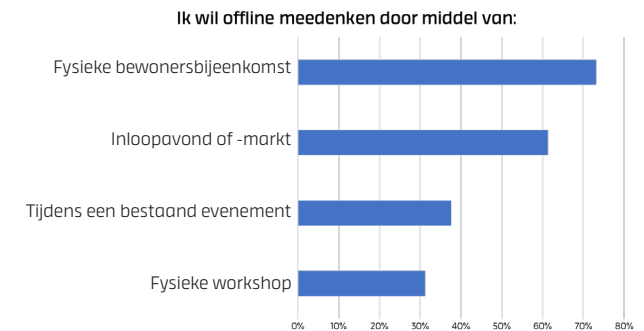
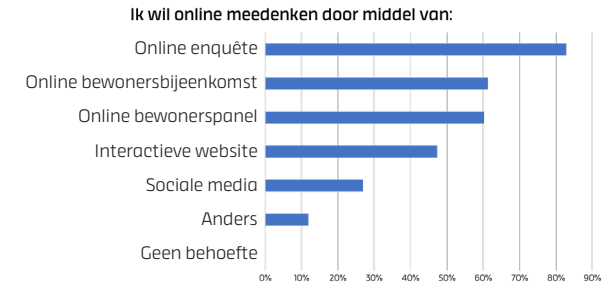
Perspectieven van inwoners

Er is veel betrokkenheid vanuit inwoners bij de gemeente Ouder-Amstel en er gebeurt veel op het gebied van participatie. Om te peilen hoe inwoners hier tegenaan kijken is er een digitale enquête uitgezet onder inwoners. Deze enquête is ingevuld door ongeveer 100 inwoner. De enquête is te zien als een steekproef en geeft een beeld over hoe inwoners participatie ervaren.

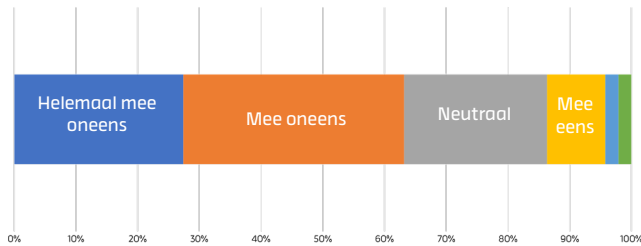
Bijna alle deelnemers geven aan dat zij het belangrijk vinden om mee te denken over plannen en ontwikkelingen binnen de gemeente. Dit sluit aan bij de geest van de Omgevingswet en de principes van de gemeente om inwoners meer te betrekken en ruimte te bieden aan initiatieven in de samenleving.

Inwoners ervaren de informatie vanuit de gemeente over nieuwe plannen en ontwikkelingen niet altijd als even duidelijk. Deze informatievoorziening kan verbeterd worden. Daarbij halen de meeste mensen uit de enquête hun informatie uit het huis-aan-huisblad en daarna internet. Informatie wordt dus zowel online als offline opgehaald. Dat geldt ook voor de vorm van participatie waarin mensen aangeven mee te willen denken met nieuwe ontwikkelingen. Er is geen duidelijke voorkeur voor een offline of online manier van participeren. Voor offline methoden is de fysieke bewonersbijeenkomst populair. Ook een online bewonersbijeenkomst is een goede methode om te kunnen participeren volgens inwoners, naast het meedoen aan een digitale enquête. Er zijn geen mensen die zeggen dat ze geen behoefte hebben om mee te denken met de gemeente. Er is veel enthousiasme over het onderwerp participatie.

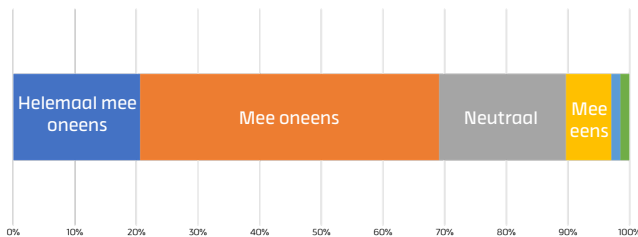
Bij navraag onder inwoners blijkt ook dat zij meer mogelijkheden zouden willen hebben om mee te

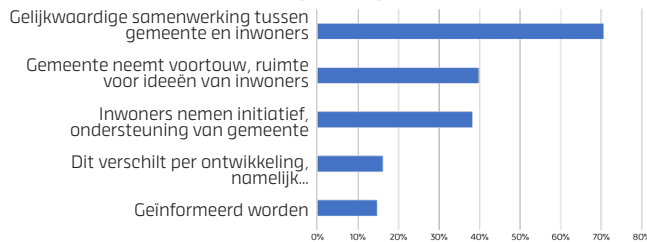
Ik vind de informatie van de gemeente over nieuwe plannen en ontwikkelingen meestal duidelijk.

De gemeente biedt mij voldoende mogelijkheden om mee te denken over nieuwe plannen en ontwikkelingen.

Welke ruimte zou u zelf graag krijgen bij plannen en ontwikkelingen in de gemeente?

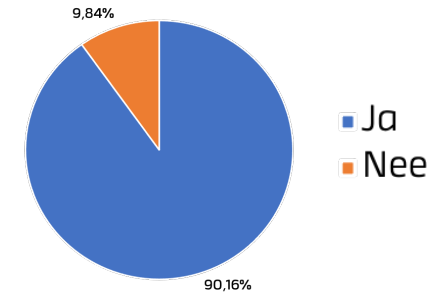

kunnen denken over nieuwe plannen in ontwikkelingen. Er is maar een hele kleine groep die het aanbod wel voldoende vindt. De rest ervaart het aanbod van mogelijkheden als onvoldoende toereikend. Naast de mogelijkheden om mee te denken, willen inwoners ook veel ruimte om te kunnen samenwerken met andere partijen. Een kleine groep vindt het voldoende om alleen geïnformeerd te worden. Het overgrote gedeelte wil gelijkwaardig samenwerken met de gemeente (of andere initiatiefnemers). Het ontwikkelen van initiatieven staat ook hoog bij inwoners.

Een aantal inwoners geeft daarnaast aan dat het ze interessant lijkt om een paar keer per jaar betrokken te zijn bij een inwonerspanel om mee te denken over plannen en ontwikkelingen. Dit kan een goed instrument zijn als doorlopend participatiemiddel, dat ingezet kan worden bij het ontwikkelen van ideeën en toetsen wat leeft onder inwoners rondom een thema.

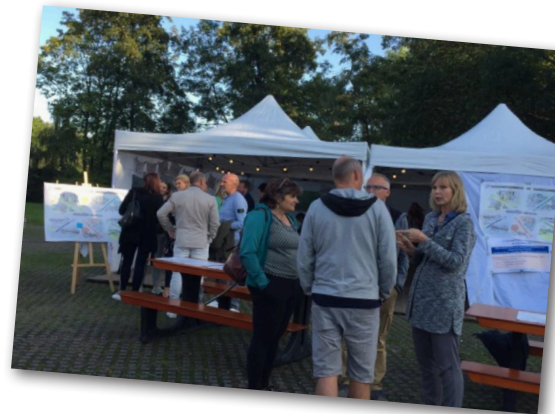
Over het algemeen is te zien dat participatie over ontwikkelingen binnen de gemeente belangrijk is voor inwoners, en dat ze daarin graag de ruimte opzoeken in

De gemeente denkt na over het opzetten van een inwonerspanel waarin inwoners een aantal keer per jaar worden benaderd om mee te denken over plannen en ontwikkelingen in de gemeente. Vindt u het interessant om mee te denken in een inwonerspanel?

de mate van betrokkenheid. Om een balans te vinden tussen verwachtingen van inwoners en de capaciteit, mogelijkheden en verwachtingen van initiatiefnemers is het belangrijk om het ambitieniveau van participatie – hoe ver ga je in het meenemen van aangedragen oplossingen en initiatief, en wat is de invloed van een participant – duidelijk vooraf vast te stellen. Ook hier blijken kaders en verwachtingen een belangrijk punt te zijn.

De enquête is overigens niet ingevuld door jongeren onder de twintig jaar en bijna niet door inwoners onder de 35 jaar. Er moet daarom worden gekeken of deze groepen inwoners op dezelfde manier mee willen denken en participeren in ontwikkelingen en maatschappelijke vraagstukken. Op basis van extra onderzoek hierover kan worden vastgesteld of bepaalde methoden of vraagstukken beter aansluiten. Dit kan helpen bij het mobiliseren van deze doelgroepen.

In gesprek met inwoners

Op 3 mei 2021 vond er een gesprek plaats met een aantal inwoners over participatie. Deze inwoners zijn actief betrokken bij eerdere processen, zoals het Centrumplan.

Enkele adviezen die zij meegaven, waren:

- Er is behoefte aan duidelijkheid en meer en sneller communiceren door de gemeente.
- Maak communicatie toegankelijk en begrijpelijk.
- Bied ruimte voor participatie die iets agendeert (nieuwe punten aandragen).
- Betrek een externe partij bij de organisatie van participatie, bijvoorbeeld een organisatiedeskundige.
- Betrek bestuurders en ambtenaren bij participatie, op een gelijkwaardig niveau als inwoners.

- Maak aan mensen duidelijk wat een ontwikkeling behelst (geef de urgentie weer): dan willen meer mensen meedenken.
- Zorg dat je inwoners veel eerder informeert over ontwikkelingen.
- Een inwoner moet elk moment in kunnen stromen bij participatie.
- Denk niet in tools maar ga uit van 'deep democracy'. Bij deep democracy krijgt ook de minderheid een (gelijkwaardige) stem.
- Wees bij participatie duidelijk waar je het over hebt en wat je er mee gaat doen.
- We moeten veel vaker co-produceren.
- De co-productie bij de centrumvisie is heel rommelig verlopen; inwoners zijn te laat betrokken en de bevoegdheden/taakverdeling was onduidelijk.
- Participanten hebben behoefte om zich gewaardeerd te voelen en serieus genomen te worden.
- Betrek mensen bij het opstellen van een plan en project en breng participatie onder de aandacht via duidelijke communicatie.
- Participatie is geslaagd als iedereen zich gehoord voelt.

Evaluatie co-productie centrumplan Spijkers met Koppen

Bij het opstellen van het centrumplan voor Ouder-Amstel is gekozen voor een participatieve aanpak. Hierbij is co-productie als startpunt gekozen. Co-productie is een vorm van participatie waarbij er op basis van gelijkwaardigheid een resultaat wordt nagestreefd. Dit proces is in 2020 doorlopen, na een eerder co-productieproces om tot een ambtiedocument te komen. Er is een kerngroep gevormd van 6 inwoners, 2 wethouders, 1 ambtenaar en 1 externe adviseur.

Daarnaast is er gebruik gemaakt van een bredere klankbordgroep.

Het participatieproces is uitvoerig geëvalueerd en er zijn meerdere lessen uit te trekken. Hieruit blijkt dat de procesafspraken rondom het proces niet altijd even helder waren bij alle participanten. Daarbij is het van belang om te definiëren wat de reikwijdte van het proces is, wat het doel van participatie is en wat ieders rol daarin is. Hiermee worden verwachtingen en realiteit meer met elkaar in overeenstemming gebracht. Heldere kaders en duidelijke afspraken met een rolverdeling is dus essentieel in het participatieproces.

De deelnemers van Spijkers met Koppen ervoeren ook een grote afstand tot de gemeenteraad en het college van B&W. Hier werd duidelijk aangegeven dat de rol van de politiek niet was afgesproken, maar impliciet bleef. Een les die uit deze evaluatie naar voren komt is dan ook de aandacht die nodig is rondom de besluitvormingsprocedure. Hierbij hoeft niet zo zeer de procedure gewijzigd te worden, maar wel geduid in procesafspraken.

Afstemming met gemeenteraad

Op 28 april 2021 vond een gesprek plaats met de gemeenteraad over de nieuwe Handreiking Participatie. Daarbij kwamen de volgende aandachtspunten naar boven:

- Aandacht voor rol van de raad (hoe moeten we ons als raad verhouden tot participatie?). De conclusie is om in het begin van een participatieproces afspraken te maken over hun rol.
- Aandacht voor: niet steeds dezelfde mensen, meer variatie in mensen die meedoen met het participatieproces.
- Heb aandacht voor 'verwachtingenmanagement'
- In een eerder stadium communiceren dan nu. Ook met de minder direct belanghebbenden.
- We moeten extra inspanningen verrichten om de zwijgende meerderheid te betrekken.

Conclusies voor de Handreiking participatie

De doelstellingen van het voorgaande participatiebeleid komen overeen met de geest van de Omgevingswet. Betrokkenheid van inwoners in een vroeg stadium en

ruimte bieden voor het ontplooiën van initiatieven zijn geen nieuwe principes. Toch worden deze niet overal op dezelfde manier toegepast. Er zijn geen procesafspraken waarmee de principes in de praktijk worden gebracht. Dit leidt tot veel verschillen in aanpak en onduidelijkheid over verwachtingen en rollen. De Handreiking Participatie moet dus praktisch en toepasbaar zijn, en een proces bieden waar iedereen mee uit de voeten kan.

Daarnaast is het creëren van kaders een punt dat in elk gesprek terugkomt, bij inwoners, bestuurders en ambtenaren. Hiervoor is momenteel geen instrument. Hoewel een participatieplan daar een goed instrument voor is, wordt dit niet standaard bij elk project gebruikt. In dit plan worden de kaders opgeschreven en bevestigd, waardoor duidelijk wordt waar de ruimte en de keuzes zitten voor participatie. Het participatieplan als instrument staat centraal in de nieuwe Handreiking Participatie. Hierin worden doelgroepen, kaders en spelregels inzichtelijk. Door de nadruk op het maken van afspraken met elkaar weten deelnemers wat er wel en niet mogelijk is.

Door de Handreiking Participatie zo op te stellen dat deze bruikbaar is voor zowel de gemeente als externe initiatiefnemers geeft het beleidsstuk ook meer ruimte aan initiatieven van anderen, iets waar inwoners behoefte aan hebben. De gemeente kan hier een rol in spelen. Door initiatieven te wijzen op de Initiativentafel en de verschillende mogelijkheden die er zijn kan de gemeente een stimulerende rol spelen. In aanloop daarnaartoe is de Handreiking Participatie een handvat voor nieuwe initiatiefnemers om snel te begrijpen hoe een participatieplan en proces in elkaar zit. Zo verhoogt het beleid het gemak waarmee mensen zelf een initiatief kunnen ondernemen of kunnen participeren,

ook in initiatieven die niet van de gemeente zijn. De Handreiking Participatie geeft daarbij aan wat de belangrijkste afspraken zijn rondom participatie.

De verschillende doelgroepen worden momenteel niet altijd even goed bereikt binnen de gemeente. Sommige mensen laten snel van zich horen: zij weten de wegen binnen de gemeentelijke organisatie goed te bewandelen en hebben de kennis hoe processen verlopen. Andere groepen hebben hier meer moeite mee. Het participatiebeleid is opgesteld om helder en duidelijk weer te geven hoe een participatieproces verloopt. Zo wordt het toegankelijker voor iedereen om mee te doen. Daarnaast gaat het beleid specifiek in op het belang van het bereiken van verschillende doelgroepen.

De volgende punten en afspraken zijn verwerkt in de Handreiking Participatie:

- Er wordt ruimte geboden aan initiatieven
- Er wordt hulp geboden bij het opstellen van kaders
- Er wordt ingegaan op een rolverdeling en de rol van de gemeente
- We zetten in op verschillende middelen om verschillende doelgroepen te betrekken

Aanbevelingen en vervolg

De Handreiking Participatie is een eerste stap om meer structuur te bieden bij participatieprocessen. Participatie zal echter altijd maatwerk blijven. De inwoner bestaat immers niet, en geen project is hetzelfde. Elk nieuw participatietraject leert weer wat nieuws en vraagt om een creatieve insteek van initiatiefnemers en deelnemers! Om participatie goed onder de aandacht te brengen, zijn er een aantal aanbevelingen te vinden op de volgende pagina:

Initiatieventafel & participatie

De Initiatieven van de gemeente is een proces om initiatieven verder te kunnen helpen. De tafel is in ontwikkeling en werkt nu als een grove filter om te bepalen welke initiatieven vanaf het begin gezien worden als kansrijk, en welke initiatieven verder op weg geholpen moeten worden. Bij de Initiatieventafel hoort een intake-formulier dat initiatiefnemers invullen. Hier is participatie een onderdeel van. Om het initiatiefnemers makkelijker te maken helpt de Handreiking Participatie om het gesprek over participatie te kunnen voeren.

De aanbeveling is om de Handreiking Participatie als bijlage te voegen bij het intakeformulier van de Initiatieventafel. Dit structureert het proces voor participatie tussen gemeente en externen.

Vergunningverlening

De gemeente beoordeelt bij het verlenen van een omgevingsvergunning of participatie is meegenomen en zo ja, hoe. In de Handreiking Participatie staan vijf stappen centraal, welke de basis vormen voor het participatieverslag.

De aanbeveling is om aan de hand van dit verslag het participatietraject binnen een initiatief te beoordelen.

Gemeentelijke organisatie

Participatie wordt gezien als waardevol en als iets dat een project uiteindelijk beter maakt. Participatie gaat altijd over mensen en zal daarmee altijd maatwerk blijven. Dat biedt mogelijkheden voor mensen om creatief te zijn en elkaar verder te helpen.

De aanbeveling is om binnen de gemeentelijke organisatie kennis en inzichten te blijven delen over participatietrajecten en hoe het een project heeft aangescherpt.

Participatie-instrumenten

Er zijn enorm veel verschillende instrumenten om participatie vorm te geven. Het is belangrijk om daarbij te bedenken wat het doel is van participatie en hoe een instrument daaraan bijdraagt. De lijst met middelen bestaat uit voorbeelden van veel gebruikte participatiemiddelen. Vanuit ambtenaren en inwoners is behoefte aan meer goede en gemakkelijk in te zetten participatie-instrumenten.

Aanbeveling is om dit verder te onderzoeken via gesprekken met een aantal doelgroepen. Zo kan de gemeente in de toekomst verschillende doelgroepen goed betrekken bij nieuwe ontwikkelingen.

Drie concrete aanbevelingen rondom de participatie-instrumenten willen we in ieder geval oppakken:

- **Het participatieplatform 'samenmaken-weouder-amstel.nl' beter inzetten en bekend maken**
- **Een online inwonerspanel opzetten als aanvulling op of onderdeel van het platform 'samenmakenweouder-amstel.nl'**
- **Een jongerenpanel opzetten om jongeren beter bij participatieprocessen te betrekken.**

Evaluatie

De maatschappij verandert elke dag. Beleid is een momentopname van hoe de wereld op dat moment werkt en wat belangrijk is. Om actueel beleid te voeren is het belangrijk om regelmatig te evalueren of we de dingen goed doen, en of we de juiste dingen doen.

De aanbeveling is om participatieprocessen regelmatig te evalueren en indien nodig de Handreiking daarop aan te passen. Beleid wordt daarmee niet statisch, maar beweegt mee met de maatschappij.